

Türkiye ve Dünya Ekonomi Gündemi (11 – 17 Eylül)**Türkiye**

- Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı Temmuz'da %9.4'e geriledi.
- Cari işlemler dengesi Temmuz'da 5.5 milyar dolar açık verdi.
- Sanayi üretim endeksi Temmuz ayında arındırılmamış verilerle yıllık %18.7 arttı. Takvim etkisinden arındırılmış verilerle yıllık artış %7.4 oldu. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksi ise Temmuz ayında bir önceki aya göre %0.4 azalış gösterdi.
- 2022 yılı Ağustos ayında 3.6 milyar TL fazla veren merkezî yönetim bütçe dengesi 2023 yılının Ağustos ayında bir önceki yıla göre güçlü bir şekilde artarak 51.3 milyar TL fazla verdi.
- TCMB Eylül ayı Piyasa Katılımcıları Anketi'nde, yıl sonu TÜFE beklentisi bir önceki anketteki %59.46'dan %67.22'ye yükseldi. 2023 yılı büyüme beklentisi %3.7'den %3.9'a, cari açık beklentisi 43.6 milyar dolardan 44.3 milyar dolara yükseldi.
- TCMB, seçici kredi kullanımını ve ihracatçıların finansmana erişimini desteklemek amacıyla ihracatçılara günlük reeskont kredisi limitini 1.5 milyar TL'den 3 milyar TL'ye yükseltti.
- TCMB, 6 aya kadar vadeli Kur Korumalı Mevduat hesapları için uygulanan zorunlu karşılık oranını %15'ten %25'e yükseltti.

ABD

- Enflasyon Ağustos'ta bir önceki aya göre %0.6 artarak Haziran 2022'den beri en yüksek artışını kaydetti. Enflasyon yıllık bazda ise %3.7 arttı.
- Perakende satışlar Ağustos ayında bir önceki aya göre %0.6 ile beklentilerin üzerinde artış gösterdi.
- ÜFE Ağustos ayında %0.4 olan beklentilerin üstünde bir önceki aya göre %0.7 arttı.

Avrupa

- Avrupa Merkez Bankası (ECB) faizleri 25 baz puan artırdı. Böylece politika faizi %4.50'ye, mevduat faizi %4'e, gecelik borç verme faizi %4.75'e yükseltildi.
- Euro Bölgesi'nde ZEW ekonomik güven endeksi Eylül ayında -8.9 seviyesine gerileyerek beklentilerin altında gerçekleşti.
- Almanya'da ZEW endeksi Eylül ayında -11.5 seviyesine hafif yükseldi ve beklentilerin üzerinde gerçekleşti.

Asya

- Japonya Merkez Bankası Başkanı Kazuo Ueda, merkez bankasının %2'lik enflasyon hedefine ulaşılması durumunda negatif faiz oranı politikasına son verilebileceğini söyledi.
- Çin Merkez Bankası (PBoC), ekonominin toparlanmasına destek olmak için zorunlu karışık oranını 25 baz puan düşürmesinin ardından kısa vadeli politika faizini Ocak ayından bu yana ilk kez düşürdü. PBoC, 14 günlük ters repo işlemlerinin faiz oranını %2.15'ten %1.95'e düşürürken, politika mekanizması aracılığıyla piyasaya 34 milyar yuan (4.67 milyar dolar) likidite enjekte etti. PBoC, bir yıllık orta vadeli borç verme kolaylığının (MLF) faiz oranını %2.5'te sabit tuttu ve MLF aracılığıyla 591 milyar yuan likidite enjekte etti.

Diğer

- Arjantin'de enflasyon Ağustos ayında yıllık bazda %124.4 artarak 1991'den bu yana en yüksek seviyesine çıktı.
- Ukrayna Merkez Bankası art arda ikinci faiz indirimini yaptı ve politika faiz oranını %22'den %20'ye indirdi.
- Rusya Merkez Bankası rubledeki baskı nedeniyle politika faizini %12'den %13'e yükseltti.
- Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, küresel ekonomiye ilişkin büyüme beklentisini bu yıl için %2.4'ten %2.5'e çıkarırken, gelecek yıl için %2.1'den %1.9'a düşürdü.

Ayrıntılar...

Yurt içi

Cari işlemler dengesi Temmuz'da 5.5 milyar dolar açık verdi.

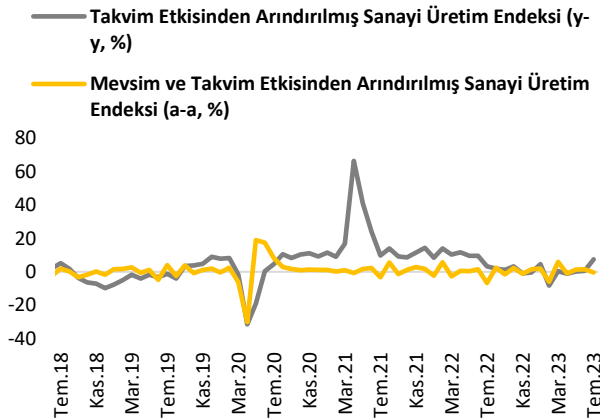
(Milyon dolar)	Temmuz		Ocak-Temmuz		Değişim(%)	12 Aylık Toplam	
	2022	2023	2022	2023		2022	2023
Cari İşlemler Dengesi	-3,457	-5,466	-32,178	-42,286	31	-28,466	-58,517
Cari İşlemler Dengesi (Mev.Arınd.)	-3,406	-6,072	-23,762	-35,443	49.2	-28,579	-59,295
Enerji Hariç Cari Denge	2,619	4,305	14,422	-9,431	--	41,971	7,875
Enerji ve Altın Hariç Cari Denge	-1,741	717	20,858	8,284	-60.3	48,173	38,541
Dış Ticaret Dengesi	-9,258	-10,477	-50,165	-61,261	22	-62,898	-100,616
Hizmetler Dengesi	6,251	5,999	24,132	25,730	7	44,403	51,667
Turizm Gelirleri	4,576	4,795	18,523	20,760	12	34,571	39,554

Haziran ayında cari işlemler dengesi 20 ayın ardından ilk defa fazla vermesinin akabinde Temmuz ayında 5.5 milyar dolar ile beklentilerin üzerinde açık verdi. (piyasa beklentisi: 4.4 milyar dolar). Temmuz'da ihracat yıllık bazda %6.5, ithalat ise enerjinin yıllık bazda %35 gerilemesine karşın altın ithalatının %59 artmasıyla %8.7 yükseldi. Dış ticaret açığının yıllık bazda %13 arttığı, net hizmet gelirlerinin ise 2021 yılı Mayıs ayından sonra %4 oranında sınırlı da olsa ilk defa gerilediği ortamda cari işlemler açığı geçen yılın aynı ayına göre %58 genişlemiş oldu.

9 ay sonra ilk defa Haziran'da fazla veren altın hariç cari işlemler dengesi bu ay yeniden açığa döndü. Çekirdek olarak bilinen enerji ve altın hariç cari denge Haziran'da 2 ayın ardından ilk defa fazla vermesinin akabinde ise bu ay görünümünü korudu ancak Haziran'daki 5.5 milyar dolarlık fazlanın ardından ivme kaybederek 717 milyon dolar fazla verdi.

5.5 milyar dolar cari işlemler açığının yaşandığı Temmuz ayında doğrudan, portföy ve diğer yatırımlardan net 3.85 milyon dolar girişin olması, net hata noksan kaleminde 4.4 milyar dolarlık döviz girişi yaşanmasıyla rezerv varlıklar 2.8 milyar dolar artış gösterdi.

Sanayi üretim endeksi Temmuz ayında yıllık %7.4 arttı, aylık ise %0.4 azaldı.

Kaynak: TÜİK

Sanayi üretim endeksi Temmuz ayında arındırılmamış verilerle yıllık %18.7 arttı (beklenti: %13.0 artış). Takvim etkisinden arındırılmış verilerle yıllık artış %7.4 oldu (beklenti: %3.4 artış). Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış sanayi üretim endeksi ise Temmuz ayında bir önceki aya göre %0.4 azalış gösterdi (beklenti: %0.35 azalış). Yıllık bazdaki yükselişte baz etkisinin yanı sıra Temmuz ayında öncül göstergelerde yaşanan iyileşme etkili oldu.

Önümüzdeki dönemde, sanayi üretiminin en önemli öncül göstergelerinden imalat PMI'nın Ağustos ayında 49 ile üst üste ikinci ay 50 kritik

değerinin altında kalması imalat sektöründe bir miktar ivme kaybı olduğuna ancak yavaşlamanın ılımlı seyrettiğine işaret ediyor. Ayrıca, tüketici güven endeksinin Temmuz'daki 80.07'den Ağustos'ta 68.01'e gerilemesi, kapasite kullanım oranının Temmuz'daki 77.1'den Ağustos'ta 76.1'e düşmesi ve reel kesim güven endeksinin Temmuz'daki 106.8'den Ağustos'ta 105'e gerilmesi yılın son çeyreğinde sanayi üretiminde yaşanmasını olası yavaşlamayı teyit ediyor.

Ağustos ayında merkezî yönetim bütçesi 51.3 milyar TL fazla verdi.

Merkezî Yönetim Bütçesi (milyar TL)								
	Ağustos			Ocak-Ağustos			2023 Bütçe Hedefi**	Gerçekleşen/Hedef (%)
	2022	2023	% Değişim	2022	2023	% Değişim		
Giderler	302.3	562.7	86.1	1,735.2	3,382.1	94.9	5,589.1	60.5
Faiz Hariç Giderler	279.7	475.5	70.0	1,561.2	2,982.0	91.0	4,942.9	60.3
Faiz Giderleri	22.6	87.1	284.8	174.0	400.1	130.0	646.1	61.9
Gelirler	305.9	614	100.7	1,768.3	2,998.7	69.6	4,929.7	60.8
Vergi Gelirleri	271.9	543.2	99.8	1,474.5	2,595.8	76.0	4,270.7	60.8
Diğer Gelirler	34.0	60.8	78.8	293.8	402.9	37.1	659.0	61.1
Bütçe Dengesi	3.6	51.3	1,329.6	33.1	-383.4	-1,257.3	-659.4	58.1
Faiz Dışı Denge	26.2	138.4	427.6	207.1	16.7	-91.9	-13.3	-125.8

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

*Rakamlar yukarı yuvarlanmıştır.

**Ödenek ve gelir tahminleri dâhildir.

2022 yılı Ağustos ayında 3.6 milyar TL fazla veren merkezî yönetim bütçe dengesi 2023 yılının Ağustos ayında bir önceki yıla göre güçlü bir şekilde artarak 51.3 milyar TL fazla verdi. Faiz dışı denge 2022 yılı Ağustos ayında 26.2 milyar TL fazla verirken, 2023 yılı Ağustos ayında 138.4 milyar TL fazla verdi.

Ağustos ayında bütçe gelirleri bir önceki yılın aynı ayına göre %100.7 artarak 614 milyar TL olurken, bütçe giderleri %86.1 artarak 562.7 milyar TL oldu.

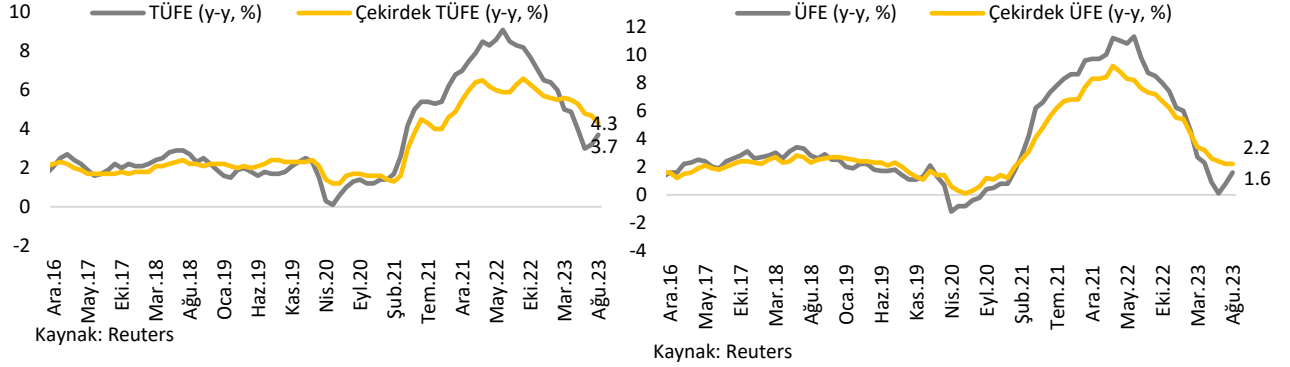
Vergi düzenlemeleri gelirleri artırıcı bir etki yaratsa da yılın son çeyreğinde ekonomik aktivitede görülebilecek yavaşlama, başta ÖTV olmak üzere vergi gelirlerindeki yükselişi aylık bazda sınırlayabilir. Son vergi ayarlamalarının bütçe üzerindeki etkisi takip edilmekle birlikte, Eylül 2022'de yayımlanan OVP'de %3.5 olan bütçe açığı/GSYH tahmini, Eylül 2023'te yayımlanan OVP'de %6.4'e yükseltildi. Tüm bu koşullar çerçevesinde, önümüzdeki dönemde, bütçe giderleri üzerinde baskı yaratabilecek önemli unsurlar olarak takip edilecektir.

TCMB Eylül ayı Piyasa Katılımcıları Anketi açıklandı.

	Ağustos ayı anket dönemi	Eylül ayı anket dönemi
Dolar/TL (cari yıl sonu)	29.82	30.14
TÜFE (cari yıl sonu, %)	59.46	67.22
TÜFE (12 ay sonrası, %)	42.01	44.94
TÜFE (24 ay sonrası, %)	22.54	23.87
Büyüme (2023, %)	3.7	3.9
Cari Denge (2023, milyar \$)	-41.6	-44.3

Yurt dışı

ABD'de TÜFE ve ÜFE yıllık bazda beklentinin üstünde artış kaydetti.

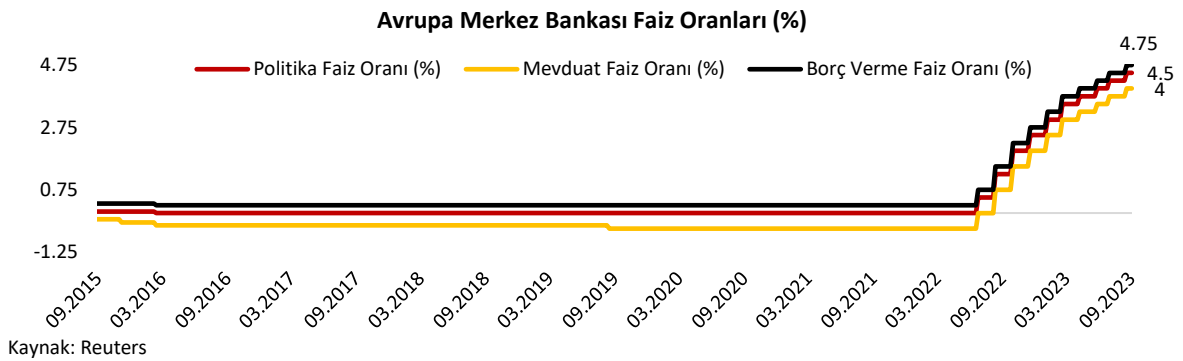
ABD'de Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) Ağustos'ta aylık bazda beklentilere paralel %0.6 arttı. TÜFE yıllık bazda ise %3.2'den %3.7'ye yükseldi. Enflasyondaki artışta benzin fiyatlarındaki yükseliş etkili oldu.

Fed'in yakından takip ettiği çekirdek enflasyon tahminlerin üzerinde aylık %0.3 arttı; böylece artış 6. ayda da devam etti. Yıllık bazda ise beklentilere paralel %4.7'den %4.3'ye geriledi.

Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) aylık bazda beklentilerin üstünde %0.7 arttı. Yıllık bazda ise ÜFE %0.8'den %1.6'ya yükselerek beklentilerin üstünde artış gösterdi. Artan enerji ve ulaşım maliyetleri, ÜFE'deki artışta belirleyici oldu. Gıda ve enerji hariç üretici fiyatları (çekirdek ÜFE) aylık %0.2 artarken; yıllık bazda ise %2.2'lik artış gösterdi.

ABD'de TÜFE'nin yıl sonunda %3.2'ye; çekirdek TÜFE'nin ise %3.9'a gerilemesi bekleniyor.

Avrupa Merkez Bankası (ECB), değişiklik olmayacağı beklentilerinin aksine faiz artırdı.

Avrupa Merkez Bankası (ECB), Eylül ayı toplantısında beklendiği gibi faiz oranlarını 25 baz puan artırdı. Artış kararıyla ana refinansman oranı %4.50; marjinal borç verme imkanı %4.75 ve mevduat faizi %4 seviyesine çıktı. Böylece Banka, üst üste 10 toplantıda faiz artırımına gitmiş oldu.

ECB'den yapılan açıklamada, enflasyonun uzun süre yüksek görünmeye devam edeceği vurgulanırken, ECB'nin faizleri gerektiği kadar sıkılaştırıcı seviyede tutmayı sürdüreceği de belirtildi. Ayrıca açıklamada "Şu anki değerlendirmemize göre, (faiz oranları) yeterli süre boyunca korunduğu takdirde enflasyon hedefimize vakitlice ulaşılmasına katkı sağlayacak" ifadelerini kullandı.

ECB bu toplantıda makro ekonomik projeksiyonlarında da değişiklik yaptı. 2023 ve 2024 yılları için enflasyon beklentisi yukarı yönlü güncellenirken, büyüme beklentisi ise aşağı yönlü güncellendi.

ECB Başkanı Lagarde, enflasyonu %2'lik hedefe indirme konusunda kararlı olduklarını, mevcut faiz oranlarının %2'lik hedef açısından yardımcı olacağını ancak ECB faizlerinin zirveye ulaştığının söylenemeyeceğini söyledi.

ECB Tahminleri						
	Eylül 2023			Haziran 2023		
Yıllık % Değişim	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Büyüme Oranı	0.7	1.0	1.5	0.9	1.5	1.6
Enflasyon	5.6	3.2	2.1	5.4	3.0	2.2

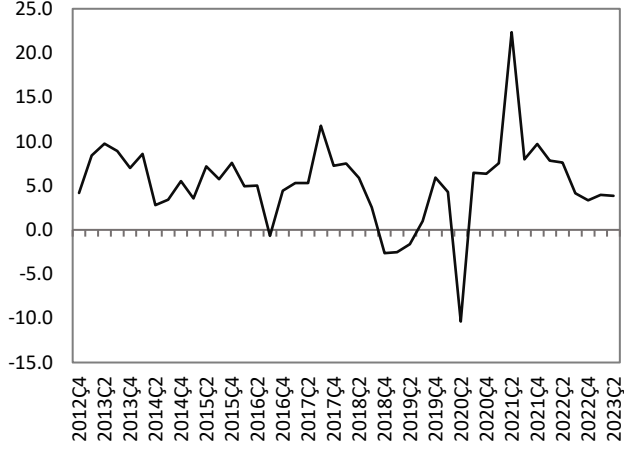
Haftalık Veri Takvimi (18 – 22 Eylül 2023)

Tarih	Ülke	Açıklanacak Veri	Önceki	Beklenti
18.09.2023	--	--	--	--
19.09.2023	ABD	İnşaat İzinleri (Ağustos, öncül)	1.443 milyon adet	1.440 milyon adet
		Konut Başlangıçları (Ağustos, a-a)	%3.9	--
	Euro Bölgesi	Cari İşlemler Dengesi (Temmuz)	36.77 milyar €	--
		TÜFE (Ağustos, y-y)	%5.3	%5.3
		Çekirdek TÜFE (Ağustos, y-y)	%5.5	%5.3
20.09.2023	Türkiye	Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ağustos)	5,823 milyar ₺	--
	ABD	Fed Toplantısı ve Faiz Kararı (Eylül)	%5.5	%5.5
	Almanya	ÜFE (Ağustos, y-y)	-%6	-%12.8
	İngiltere	TÜFE (Ağustos, y-y)	%6.8	%7.1
		Çekirdek TÜFE (Ağustos, y-y)	%6.9	%6.8
	Japonya	Dış Ticaret Dengesi (Ağustos)	-78.7 milyar ¥	-659.1 milyar ¥
21.09.2023	Türkiye	TCMB Toplantısı ve Faiz Kararı (Eylül)	%25	%30
		Tüketici Güven Endeksi (Eylül)	68	--
	ABD	Haftalık İşsizlik Maaşı Başvuruları	220 bin kişi	225 bin kişi
		Philadelphia Fed İmalat Endeksi (Eylül)	12	-1
		Öncül Göstergeler Endeksi (Ağustos, a-a)	%-0.4	-%0.5
		İkinci El Konut Satışları (Ağustos, a-a)	-%2.2	--
	Euro Bölgesi	Tüketici Güveni (Eylül, öncül)	-16	-16.5
	İngiltere	Merkez Bankası Toplantısı ve Faiz Kararı (Eylül)	%5.25	%5.5
22.09.2023	ABD	İmalat PMI (Eylül, öncül)	47.9	47.9
		Hizmet PMI (Eylül, öncül)	50.5	50.3
	Euro Bölgesi	İmalat PMI (Eylül, öncül)	43.5	44
		Hizmet PMI (Eylül, öncül)	47.9	47.5
	Almanya	İmalat PMI (Eylül, öncül)	39.1	39.5
		Hizmet PMI (Eylül, öncül)	47.3	47.1
	Fransa	İmalat PMI (Eylül, öncül)	46	46
		Hizmet PMI (Eylül, öncül)	46	46
	İngiltere	Tüketici Güven Endeksi (Eylül)	-25	-27
		Perakende Satışlar (Ağustos, y-y)	-%3.2	-%1.2
		İmalat PMI (Eylül, öncül)	43	43
		Hizmet PMI (Eylül, öncül)	49.5	49
	Japonya	TÜFE (Ağustos, y-y)	%3.3	--
		Çekirdek TÜFE (Ağustos, y-y)	%3.1	%3
		İmalat PMI (Eylül, öncül)	49.7	--
		Hizmet PMI (Eylül, öncül)	54.3	--
		Merkez Bankası Toplantısı ve Faiz Kararı (Eylül)	-%0.1	-%0.1

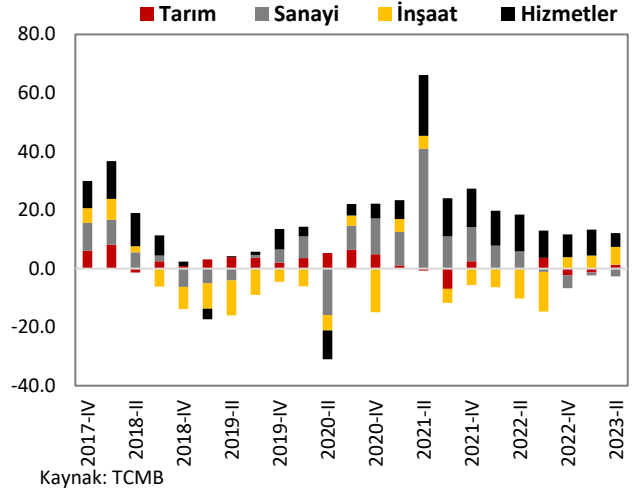
TÜRKİYE

Türkiye Büyüme Oranı

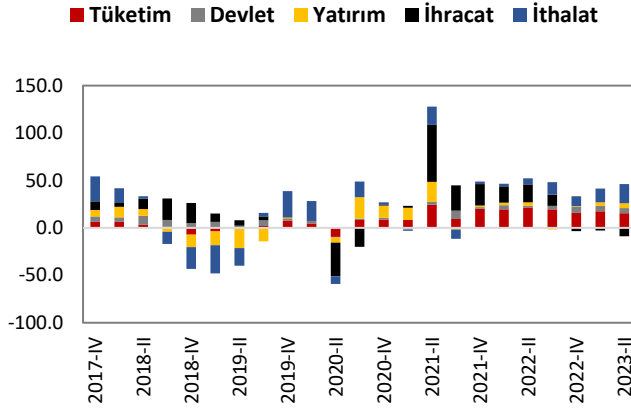
Reel GSYH (y-y, %)

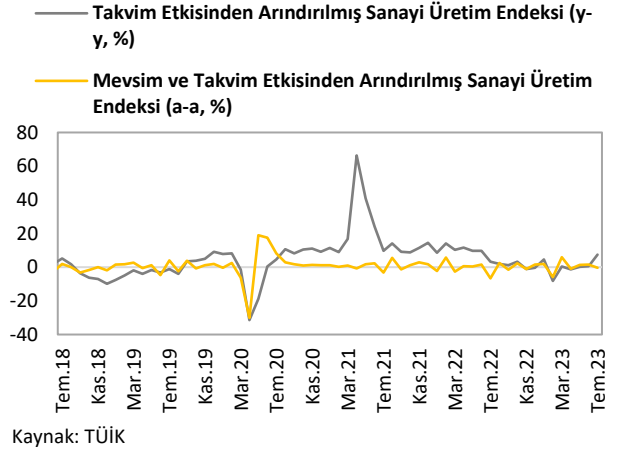
Sektörel Büyüme Hızları (y-y, %)

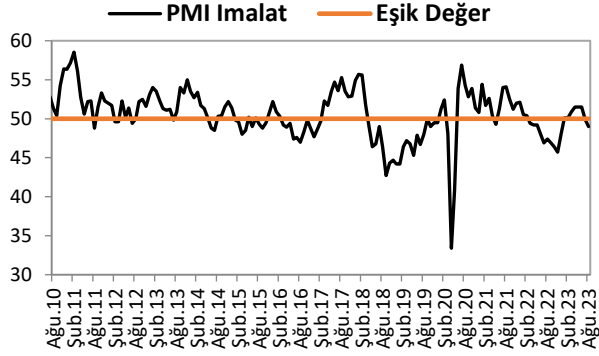
Harcama Bileşenlerinin Büyüme Hızları (y-y, %)

Sanayi Üretim Endeksi

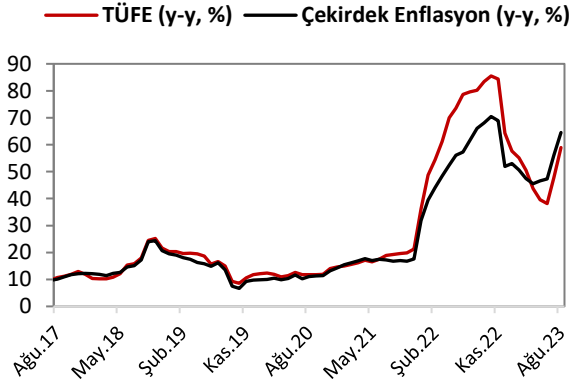

İmalat PMI

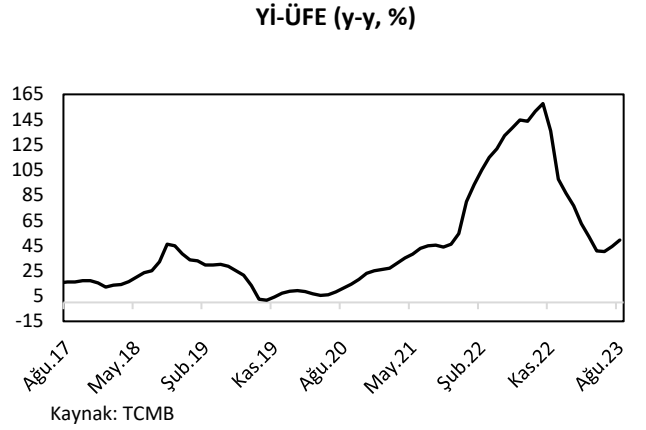

ENFLASYON GÖSTERGELERİ

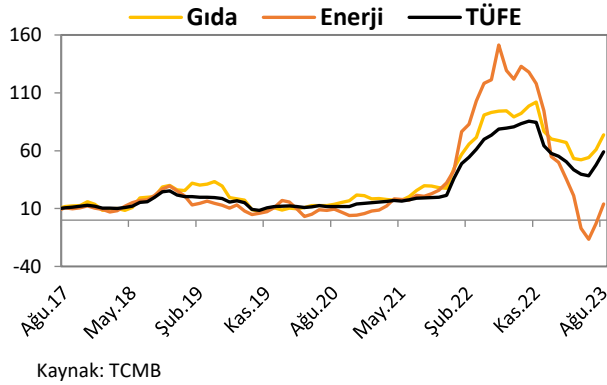
TÜFE ve Çekirdek Enflasyon

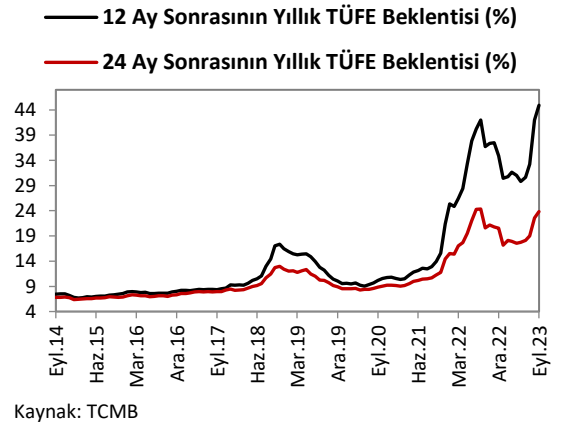
Yİ-ÜFE

Gıda ve Enerji Enflasyonu (y-y, %)

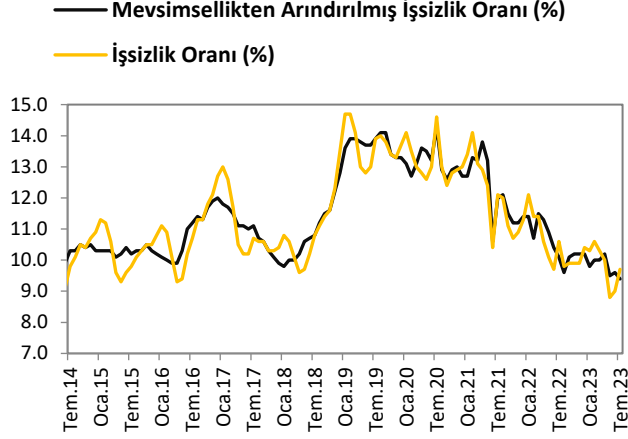

Enflasyon Beklentileri

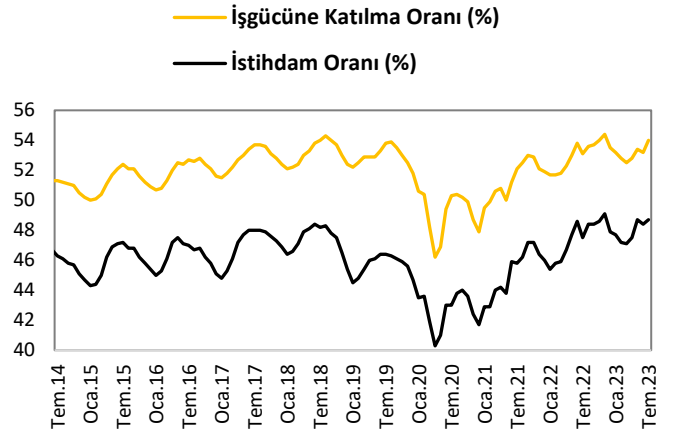

İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşsizlik Oranı

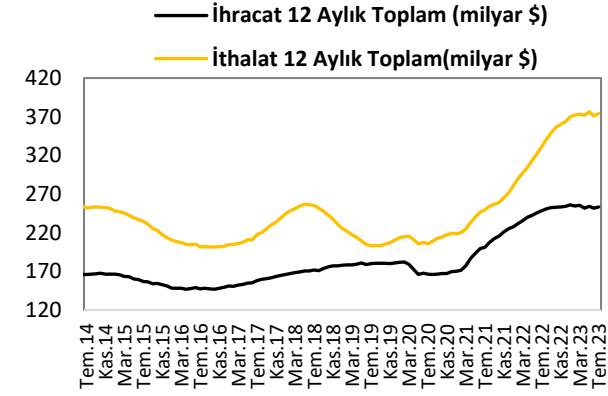

İşgücüne Katılım Oranı

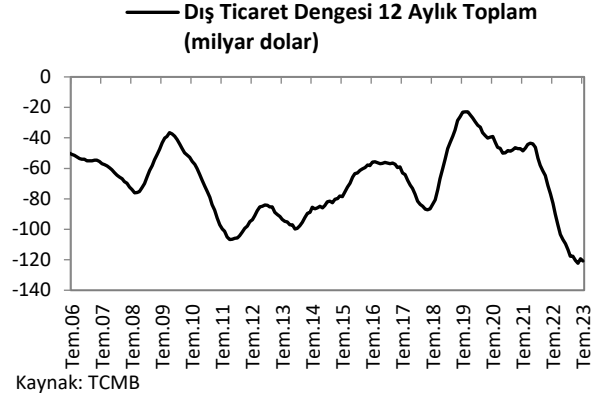

DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ

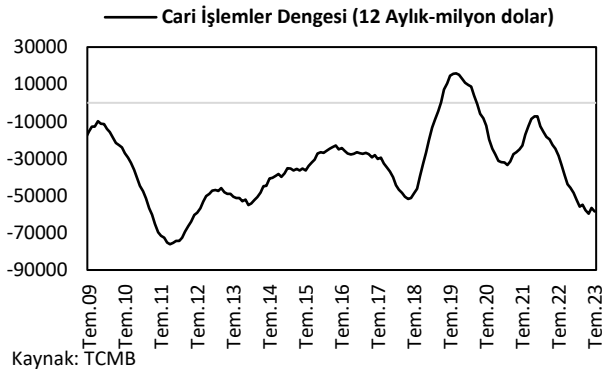
İthalat-İhracat

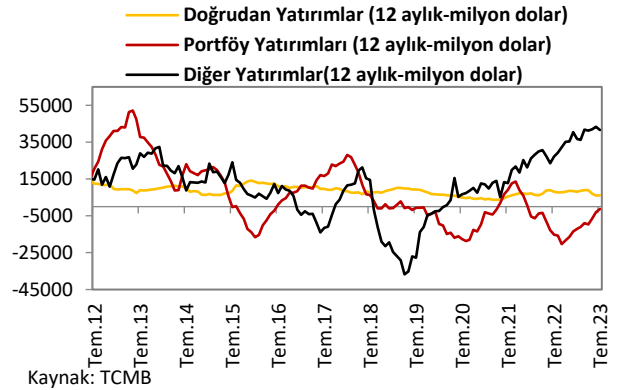
Dış Ticaret Dengesi

Cari İşlemler Dengesi

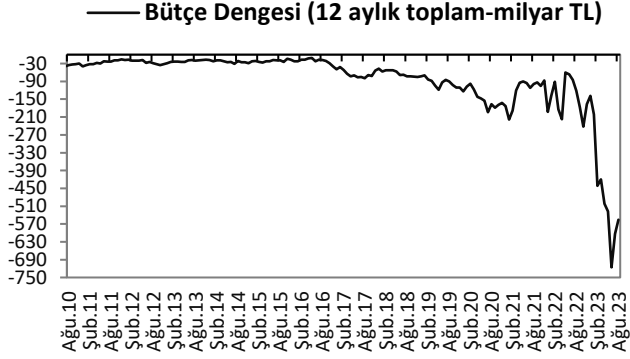

Sermaye ve Finans Hesabı

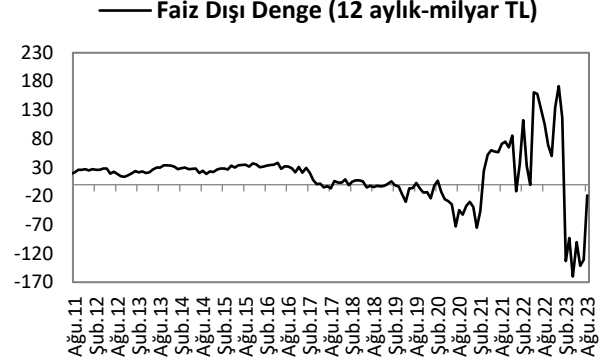

KAMU MALİYESİ GÖSTERGELERİ

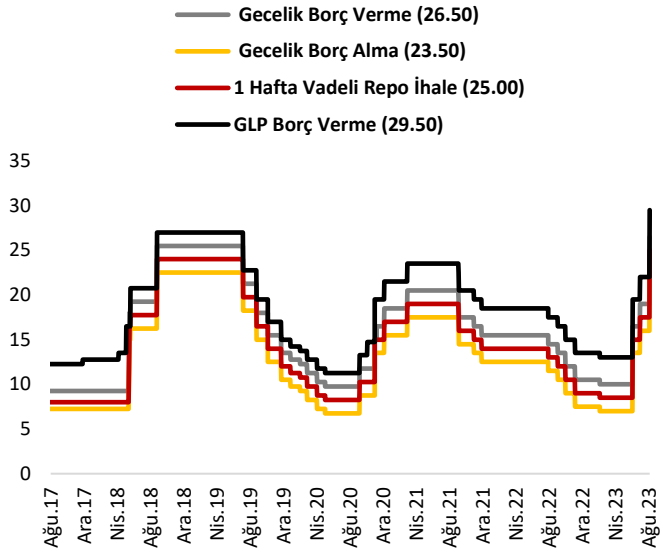
Bütçe Dengesi

Faiz Dışı Denge

TCMB Faiz Oranları

Türkiye Makro Ekonomik Görünüm

Reel Ekonomi					
	GSYH (Cari Fiyatlarla, milyon TL)	GSYH Büyüme Oranı (zincirlenmiş hacim endeksi, y-y, %)	İşsizlik Oranı (%) (mevsim etkisinden arındırılmış)	Sanayi Üretim Endeksi (y-y, %) (takvim etkisinden arındırılmış)	Kapasite Kullanım Oranı (%)
2021	7,248,789	11.0	12.0	17.5	76.6
2022	15,006,574	5.6	10.5	5.7	77.1
Son Yayınlanan	5,502,192 (2023-II)	3.8 (2023-II)	9.4 (Temmuz 2023)	7.4 (Temmuz 2023)	76.1 (Ağustos 2023)
Fiyat Gelişmeleri (y-y, %)					
	TÜFE	Çekirdek TÜFE	Yİ – ÜFE		
2021	36.08	31.88	79.89		
2022	64.27	51.93	97.72		
2023 (Ağustos)	58.94	64.58	49.41		
Parasal Göstergeler (Milyon TL)					
	M1	M2	M3	Emisyon	TCMB Brüt Döviz Rezervleri (Milyon \$)
2021	2,097,220	5,063,244	5,167,365	221,447	72,563
2022	3,131,103	8,218,173	8,448,655	313,343	82,904
Son Yayınlanan (08.09.2023)	4,466,612	12,080,409	12,388,891	414,450	79,270
Faiz Oranları (%)					
	TCMB O/N (Borç Alma)	TCMB O/N (Borç Verme)	TCMB Haftalık Repo		
2021	12.50	15.50	14.00		
2022	7.50	10.50	9.00		
Son Yayınlanan (18.09.2023)	23.50	26.50	25.00		
Mal Ticareti ve Cari Denge (Milyar \$)					
	Cari İşlemler Dengesi	İthalat	İhracat	Dış Ticaret Dengesi	
2021	-7.2	271.4	225.2	-46.2	
2022	-48.7	363.7	254.2	-109.5	
Son Yayınlanan	-5.5 (Temmuz 2023)	32.3 (Temmuz 2023)	20.1 (Temmuz 2023)	-12.2 (Temmuz 2023)	
Borç Stoku Göstergeleri (Milyar TL)					
	Merkezi Yön. İç Borç Stoku	Merkezi Yön. Dış Borç Stoku	Kamu Net Borç Stoku		
2021	1,321.2	1,426.6	1,485.6		
2022	1,905.3	2,128.9	2,517.0		
Son Yayınlanan	2,643.1 (Temmuz 2023)	3,179.9 (Temmuz 2023)	2,934.2 (2023-I)		
Kamu Maliyesi (Milyar TL)					
	Bütçe Giderleri	Bütçe Gelirleri	Bütçe Dengesi	Faiz Dışı Denge	
2021 (Ağustos)	105.703	146.539	40.837	54.494	
2022 (Ağustos)	302.343	305.930	3.586	26.233	
2023 (Ağustos)	562.686	613.956	51.270	138.419	
Rasyolar (%)					
	Bütçe Açığı/GSYH	AB Tanımlı Genel Yönetim Borç Stoku/GSYH	Cari Denge/GSYH		
	3.7 (2023-II)	31.2 (2023-I)	-5.8 (2023-II)		

Cem Erođlu	Müdü	cem.eroglu@vakifbank.com.tr	0216-724 30 80
Fatma Özlem Kanbur	Müdü Yardımcısı	fatmaozlem.kanbur@vakifbank.com.tr	0216-724 30 83
Naime Dođan Eriş	Müdü Yardımcısı	naimedogan.eriş@vakifbank.com.tr	0216-724 30 82
Bilge Pekçađlayan	Müdü Yardımcısı	bilge.pekcaglayan@vakifbank.com.tr	0216-724 30 84
Sinem Ulusoy Kasap	Müdü Yardımcısı	sinemulusoy.kasap@vakifbank.com.tr	0216-724 30 86
Selin Mumcu	Uzman Yardımcısı	selin.mumcu@vakifbank.com.tr	0216-724 30 88

Bu rapor Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. tarafından güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan sağlanan bilgiler kullanılarak hazırlanmıştır. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. bu bilgi ve verilerin doğruluğu hakkında herhangi bir garanti vermemekte ve bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan dolayı sorumluluk kabul etmemektedir. Bu rapor sadece bilgi vermek amacıyla hazırlanmış olup, hişbir konuda yatırım önerisi olarak yorumlanmamalıdır. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. bu raporda yer alan bilgilerde daha önceden bilgilendirme yapmaksızın kısmen veya tamamen değişiklik yapma hakkına sahiptir.